Taxa poştală plătită în numerar, conform aprobării Nr. 93.426/1948

Anul XXVII — Cluj 15 August 1949 — Nr. 31—32

RENAŞTEREA

Trecut în registrul special dela Tribunalul Cluj, Secţia I, sub Nr. 1—1945.

Omor. Biblioteca Universitară Cluj Piata Str. Mihăilescu

Dragostea nu face rău aproapelui; drept aceea dragostea este plinirea legii.

Romani 13, 10.

Organul Episcopiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului şi Clujului

Apare sub conducerea unui comitet

Redacţia şi Administraţia: Cluj, Piaţa Malinovski Nr. 18.

Preotul cel nou!

In ziua inaugurării primei serii a cursului de „Indrumare Preoţească", s'a serbat şi încheierea cursurilor Institutului Teologic, cu care ocazie P. S. Episcop Nicolae a spus: „tinerii termină şi bătrânii încep". Cuvintele acestea sunt semnificative pentru marile prefaceri sociale pe care le trăim.

Intr'adevăr, pentru a nu fi obstacol în acest iureş al progresului, sau a apare cu înfăţişarea unei fete îmbătrânite prinsă în hora tinereţii, preoţimea trebuie să-şi revizuiască viaţa, spre a fi folositoare cauzei lui Hristos în lumea de azi. Dar ca să-şi revizuiască viaţa înseamnă s'o ia dela început, clădindu-şi noul edificiu pe „piatra cea din capul unghiului", care este Hristos.

Viaţa preoţilor de azi, este cunoscută ca având două aspecte: Primul este cunoscut prin numirea atât de comună a „profesiunei de preot". Denumirea aceasta este nesimpatică prin însăşi sunetul ei şi devine odioasă când i se urmează adlitteram înţelesul. Căci prin profesiune se înţelege exercitarea unei activităţi omeneşti pentru agonisirea mijloacelor de trai: profesiunea negustorului de pildă. Ea are ca prim ţel satisfacerea interesului celui ce o exercită. Ori, prin preoţie nu se urmăreşte acest lucru; ci interesul celui căruia i se slujeşte, iar folosul propriu numai ca o consecinţă a muncii sale.

Ca o prelungire a primei chestiuni este şi a doua: adică lupta cu greutăţile vieţii. Din faptul că slujba apostoliei nu-i satisface exigenţile materiale, preotul se angajează la activitatea comună a celor ce urmăresc acelaş ţel. Intru cât această activitate devine luptă, are ca urmare frământări, ciocniri de interese, etc. cari de multe ori rămân neobservate la oamenii de rând, dar cresc în ochii lumii când este amestecat preotul, după cum spune Sf. Ioan Gură de aur: „Cât de mici lucruri ar greşi preotul, se arată mari în faţa tuturor, căci nu toţi judecă greşala după faptă, ci deopotrivă cu treapta acelora".

Cu aceste caracteristici în viaţă, preotul nu poate servi Biserica în vremile de azi. Iar ca să şi-o schimbe îi trebuie o întoarcere la origine: întoarcere la Hristos!

Călăuză de drum are rugăciunea, ca regeneratoare a puterilor sleite, a curajului şi a spiritului de jertfă.

De asemeni meditaţia.

Oricât de murdară este o apă, dacă se linişteşte devine limpede. Dacă însă se şi filtrează se face cu totul pură. Intocmai aşa este şi sufletul omenesc: dacă se desface din tumultul vieţii devine mai liniştit, mai clar. Iar dacă gândurile lui sunt trase prin filtrul Evangheliei devine cu totul simţitor şi curat. Cele mai mari prefaceri din viaţa omului se fac prin meditaţii interioare. Taina de sub smochin a fost hotărîtoare pentru Natanail, izrailiteanul cel fără vicleşug, să devină din sceptic urmaş înfocat al Mântuitorului.

O meditaţie este şi retragerea noastră la aceste cursuri de îndrumare pe calea cea nouă a vieţii.

Dar iată-ne aproape de Hristos. Mai avem o singură uşă de deschis: uşa dragostei! Cât de turburătoare a fost pentru Simon întrebarea lui Iisus: „Mă iubeşti tu?". Dar cu cât mai turburătoare ar apare aceasta întrebare dacă ni s'ar pune individual fiecăruia. Şi totuşi iubirea lui Hristos este singura justificare a misiunii noastre. Este focul purificării noastre interioare. Prin ea Hristos trăieşte permanent în noi, luptându-se în locul nostru cu patimile sufletului şi poftele trupului, spre a ne desbrăca de omul cel vechiu şi a ne îmbrăca în omul cel nou, crescut ca o minune din revărsările de har ale iubirii.

Evanghelia trebuie scuturată de praful intereselor şi aşezată la loc de cinste în viaţa noastră. Şi afirmând aceasta, îmi vine în minte un epizod biblic: în timpul decadenţei religioase a poporului evreu de sub Manasse se pierduse cartea legii (Thora). Ea a fost găsită abia după 200 ani pe timpul domniei credinciosului restaurator Iosua, în următoarele împrejurări: Preotul Hilchia primise însărcinarea să restaureze templul. Şi deşertând aurul şi argintul din „corvana", spre mirarea tuturor a dat de cartea pierdută. Nepăsarea înaintaşilor aruncase aur şi argint deasupra ei şi a fost uitată odată cu respectarea poruncilor cuprinse în ea. Toţi se bucură, dar înţeleptul rege se îngrozeşte spunând: „Mânia Domnului va să se abată asupra noastră, căci părinţii noştrii n'au respectat poruncile cărţii acesteia" (2 Regi 22). Să-mi fie permis să asemăn simbolic această întâmplare cu vremea noastră. Căci şi noi închidem uneori Evanghelia şi dacă n'o uităm definitiv, e că îndatorirea ne cere s'o deschidem în anumite zile, ca apoi s'o închidem iarăşi departe de viaţa noastră.

Să trăim ceeace propovăduim. „Sau învaţă cu fapta sau nu învăţa — spune Sf. Ioan Damaschin — ca nu cu cuvântul să chemi şi cu fapta să alungi". Numai astfel vom fi „sarea pământului", altfel devenim „stâlpi de sare" ca oarecând soţia lui Lot.

Preotul cel nou e preotul cel vechiu al primelor veacuri creştine. Prefacerile spre bine din lume îl bucură, căci lucrarea lui e veşnica prefacere a sufletelor în spre viaţa fericită atât în lumea aceasta cât şi în cea viitoare.

Ca să prefacă lumea însă trebuie să se prefacă el însuşi. Iar modelul după care trebuie să se ia şi el şi lumea, este Hristos.

Pr. ROMAN RĂZLOG

MAMA

Este un nume care cuprinde în sine toată gingăşia şi dulceaţa, unind şi concentrând atât de nobile calităţi şi profunde sentimente, pe care a le exprima prin grai este mare măiestrie.

Acest nume este rostit mai întâi, mai clar şi mai drăgălaş de copilaşul abia venit în lume, alintat în braţele şi strâns la pieptul fiinţei celei mai scumpe şi mai dragi. Fiinţei aceleia, după Dumnezeu şi Fecioara Maria, îi datorăm cinstea şi bucuriile de care avem parte în viaţa pământească şi totodată având o mare înrâurire şi a celei viitoare.

Fiinţa cea mai iubită şi mai de preţ insului, familiei, societăţii şi omenirii întregi, este *mama*.

Pentru cinstea şi recunoştinţa ce o datorăm fiecare dintre noi mamei, cade se a înfăţişa chipul şi înalta chemare a femeii ca mamă, aşa cum ne-o arată sf. Scriptură, istoria, literatura ca şi viaţa de toate zilele.

Sf. carte spune: „Păzeşte fiule, învăţătura tatălui tău şi nu dispreţui poveţele maicii tale. Leagă-le de-a pururi de inima ta şi atârnă-le la gâtul tău. Când vei merge povaţa te va călăuzi şi în vremea somnului te va păzi, iar când te vei deştepta va grăi cu tine". (Prov. 6, 20-22).

Rolul măreţ şi sublim al femeii este înţeles greşit de mulţi membrii ai societăţii omeneşti. Greşala se datoreşte fie patimilor josnice, fie neştiinţei. Femeia, privită prin prisma patimilor şi a neştiinţei a fost şi este cauza căderii nu numai a ei, ci în multe privinţe chiar şi a societăţii. Rolul femeii a fost greşit interpretat şi uneori împotriva rânduielii şi scopului creatorului.

Pe bărbat Dumnezeu nu l-a pus stăpân asupra femeii şi nici pe femeie n'a făcut-o roabă bărbatului. Obârşia ei nu este mai prejos de cât a bărbatului. Sf. Scriptură ne spune: „Şi a făcut Dumnezeu pe om după chipul său, după chipul lui Dumnezeu l-a făcut, bărbat şi femeie i-a făcut". (Facere 1, 27).

Unde nu se ia în seamă acest adevăr, societatea omenească este în robie. Zic robie pentrucă într'o astfel de societate femeia este momită şi tămâiată, doar cu vorbe frumoase, prin care devine roaba patimilor înşelătorilor ei. La popoarele înapoiate femeia zace de asemenea în amară robie.

Voinţa Părintelui ceresc este mărturisită în cartea Facerii, unde zice: „Fiţi roditori şi vă înmulţiţi, şi umpleţi pământul şi supuneţi-l." (1, 28).

Rodul căsătoriei este copilul, o nouă fiinţă după chipul şi asemănarea creiatorului, care în viaţa pământească este păzită şi îngrijită de buna mamă, gata în orice clipă la jertfă pentru odrasla ei.

Sf. Scriptură păstrează chipul câtorva mame vrednice de urmat.

Amintim pe Sara soţia lui Avraam, de Rebeca soţia lui Isac s'au pe Ana mama proorocului Samuil.

Mama celor şapte fraţi macabei — mucenici ai legii vechi — fiind

prinsă împreună cu ei și îndemnată la tăgăduirea credinței strămoșești, pentru a-și mântui viața, mai cu drag s'a jertfit împreună cu ei, de cât să-și trădeze credința. Cartea a doua a macabeilor scrie despre această vrednică mamă: „Iar mama lor femeie minunată a fost mai presus de orice cuvânt, vrednică de nepieritoare pomenire, căci, deși văzând pierind într'o singură zi pe cei șapte feciori ai ei, a îndurat toate cu bărbăție, fiindcă ea împreună cu ei nădăjduia în Domnul. (7, 20).

Chemarea sublimă de mamă este și mai înălțătoare în Noul Testament. Sf. Ana ajunge mamă la bătrânețe născând pe Fecioara Maria. Sf. Elisabeta naște la vârstă înaintată pe Ioan Botezătorul.

Cartea vieții amintește pe mamele cari își duceau copiii la Hristos să-i binecuvânteze. Între femeile mironosițe, încă erau mame vrednice.

Dar cea mai sfântă mamă este Fecioara Maria, prin înalta chemare ce i s'a încredințat de a naște, a îngriji și a însoți în toate fazele vieții Sale pământești pe „Cel din tată fără mamă și din mamă fără tată", pe Fiul lui Dumuezeu, Iisus Hristos, Domnul și Mântuitorul nostru.

Ea este „cea binecuvântată între femei", pe care însuși Fiul Său de pe lemnul ocării, a dăruit-o omenirii de mamă, mijlocitoare între noi și Fiul ei. Deci nu e de mirare că în Biserică se fac atâtea slujbe în cinstea ei, sunt ridicate atâtea lăcașuri de închinare și mănăstiri. Iar în arte este un subiect neîmpuținat de a exprima delicatețea, blândețe, bunătatea, mila, frumusețea, măreția... cu adevărat este împărăteasa cerului, mai mărită de cât cetele îngerești și ale sfinților.

Istoria vechilor popoare păstrează cu cinste numele mamelor vrednice. Astfel Spartanii arătau o deosebită cinstire mamelor. Dar nici ele nu se abăteau dela îndatoririle de a fi mame credincioase, atât în timp de pace, cât și în război. Mama spartană când își trimitea copilul la luptă îi dădea în mână lancea și scutul, arătând spre scut îi zicea: „Sau cu acesta sau sub acesta". Adică îi dorea reîntoarcerea ca biruitor cu scutul în mână, ori moartea glorioasă pe câmpul de luptă.

Marii bărbați de Stat, înfăptuitori de evenimente cu înrâurire asupra binelui popoarelor, au avut mame vrednice. Matroanele romane erau mame adevărate și de aceea istoria le păstrează amintirea.

Mamele dela începutul creștinismului au contribuit într'o mare măsură la lățirea credinței în Hristos. Istoria amintește numele multor mame, care împreună cu soții și copiii lor au murit ca mucenice, îndemnându-i pe ai lor să nu slăbească în credință.

Mamele creștine au avut un mare rol în câștigarea de drepturi pe seama credincioșilor legii lui Hristos.

Biserica ortodoxă sărbătorește pe Sf. Elena, mama lui Constantin cel Mare, ca pe una, care a înrâurit pe fiul ei să dea libertate de credință creștinilor.

Mama Sf. Nicolae rămâne de tânără văduvă, ca să-și poată crește unicul vlăstar în credința ei sfântă, nici nu voiește să audă de căsătorie și fiul ei ajunge Arhiepiscopul Mirelor Lichiei, făcătorul de minuni.

Sf. Monica, mama Fericitului Augustin varsă multe lacrimi pentru reîntoarcerea fiului său, căzut în necredință și păcat și în cele din urmă Domnul împlinește prezicerea Episcopului Ambrozie al Milanului, pe care îl rugase să vorbească sufletului copilului ei ce zise „nu se poate ca un fiu, pentru care mama varsă atâtea lacrimi, să nu se întoarcă de pe calea pierzării". Fiul s'a întors, devenind un neîntrecut apărător a credinței și luceafăr al Bisericii.

La încreștinarea unor popoare, mamele, dar și soțiile multor demnitari au contribuit foarte mult. Astfel Clotilda, soția regelui Clovis la 493 își influențează soțul să se încreștineze, iar după pilda lui se încreștinează tot poporul francez. Încreștinarea poporului german s'a făcut, pe lângă greaua muncă a misionarilor și cu ajutorul atâtor mame și soții de domnitori. Popoarele slave îndeosebi s'au încreștinat la stăruința multor femei, vrednice mame și soții, ca Ludmila, Dobrowsca, Olga, Ana, regine și principese.

Chiar la încreștinarea poporului maghiar au contribuit în mare măsură Șarolta, mama lui Ștefan, primul rege și soția acestuia Ghizela.

Numai dragostea de mamă și educația pilduitoare a făcut ca Biserica noastră dreptmărîtoare să înșirue în pomelnicul ei, atâția sfinți și sfinte, fericiți și fericite, a căror cinstire este o înaltă școală pentru cinstitorii lor.

Casa părintească ar trebui să fie prima școală, în care tinerele vlăstare să-și găsească hrana producătoare de înalte virtuți sufletești și trupești, în care mama are cel mai important rol.

E adevărat că sunt cazuri, când strădania mamei rămâne fără rezultatul dorit; aci însă, sau familia sau societatea poartă vina, și numai în puține cazuri mamele, care nu țin seama de chemarea măreață ce le-a încredințat-o Ziditorul.

Literatura universală, prin condeiul măiestru al multor scriitori și poeți, a înveșnicit numele de mamă. Nu mai prejos se găsește ea cântată și descrisă și în literatura noastră.

In poezia „Mama" a poetului — Gh. Coșbuc — este atât de plastic descrisă mama română, îndurerată, în mijlocul celor două copile mici, care toarce cu gândul la cele două ființe scumpe, dar absente: soțul mort, iar fiul Gheorghe, rămas stâlp al familiei, dus și el departe.

Câte mame din zilele de astăzi, nu au tot aceeași grea soartă, de cernită văduvie, cu fața brăzdată de fierbinți lacrămi de durere pentru cei plecați și pentru grija creșterii celor mai mici.

Cei ce sunt părinți știu cât e de greu să fii tată, luând în seamă datoriile ce le are de îndeplinit; mamă a fi este și mai greu; dar a fi tată și mamă în aceeași vreme, este o sarcină atât de apăsătoare pe care numai puțini bărbați o pot purta cu vrednicie, până când însă mâna nemiloasă a sorții este prea darnică față de multe mame, cari sunt nevoite singure a-și duce mai departe greul vieții familiei lor.

Și spre lauda lor, nu sunt rare cazurile, când familia este mai bine condusă și îngrijită, decât atunci când era în familie și tata.

Un tată pare că nu simte aceea gingașă și nobilă dragoste față de de odrasla lui, ca mama și nu rare ori aceasta o arată prin ținuta sa față de membrii familiei.

Cine să-i grijească, cine să-i iubească, cine să oprească furia pornită în nenumărate rânduri asupra lor, dacă nu mama, pentrucă a ei inimă este atât de bogată în dragoste și-i cuprinde pe toți.

Nu mulți își dau seama, că educația primită dela mame bune lasă urme neuitate în toată viața insului. Viața religioasă, puntea de trecere la veșnicie, precum și caracterul sunt rodurile educației primite în frageda copilărie în casa părintească dela mamă.

E greu să fii educător și la copiii pricepători, dar truda mamei, care trebuie să-și învețe copilașul graiul strămoșilor noștri.

Cine veghează mai cu multă dragoste nopți dearândul la căpătâiul copilului bolnav, decât buna mamă, care bucuros își jertfește nu numai sănătatea, ci chiar și viața.

Dacă dintre copii unii, din anumite motive, trebuie să părăsească vatra părintească, cine regretă mai mult despărțirea, decât iubitoarea mamă, despre care poetul zice:

Plânge mama pe ceaslov
Și 'n barbă plânge tata.

Datorințele ce ni se impun față de mamă sunt ascultarea și urmarea poveților ei, cinstirea și iubirea ei.

C. GH.

VREDNICE PREOTESE DIN TRECUT

Trei scrisori ale văduvei preotese Anastasia Toma din Sibiu

Din condeiul văduvei preotese Anastasia Toma, fiica negutătorului macedoromân Enache Popa și al soției din Boița (lângă Sibiu) s'au păstrat următoarele trei scrisori, de interes nu numai pentru o eventuală biografie a ei, dar și pentru istoria literaturi didactice românești.

I. (1880)

Prea Venerat Consistoriu Mitropolitan!

Răposatul meu bărbat Moise Toma, a elaborat un Catechism pentru învățământul religiunei în școalele primare. *Murind înainte de a-l putea da însuș la tipar, subscrisa a împlinit o dorință a lui dând publicității citatul* Catechism *prelucrat de Domnul profesor Simeon Popescu.*

Vin acum cu tot respectul a alătura aci un exemplar din anumita cărticică cu rugarea ca Preaveneratul Consistoriu Mitropolitan să se îndure a-l cenzura și aflându-l corespunzător, să binevoiască în sfera sa de activitate a-l aproba.

Pre lângă care, cu distins respect am onoarea a mă însemna.

A Prea Veneratului Consistoriu Mitropolitan devotată

Anastasia Toma
preoteasă văduvă

Sibiu în 12 Octomvrie 1880.

FOILETON

Câteva însemnări despre zugravii bisericilor românești în veacul al XVI—XIX-lea

de ȘTEFAN METEȘ (IX)

In județul *Arad* în biserica din Ineu s'au păstrat până prin 1918 vre-o 17 icoane ale pictorului Gheorghe Bila, de pela 1840, care a fost și învățător și preot în satul Pecica. Meritosul și mult regretatul prot. stavrofor Gh. Ciuhandu ne spune, că el încă avea o icoană a Maicii Domnului, din 1845, dela acest zugrav Bila. [173])

In părțile *Sătmărene*, în 1694, în satul Tătărești întâlnim pe zugravul localnic Todor având o vacă. [174]) In satul Ilișua („Ilosva") zugravul Ștefan are 1 vacă, 10 saci de porumb, 100 căpățini de varză și 1 car de fân în 1770, tot la acest an se pomenește zugravul Gheoghe din Sâlu cu averea: 1 fiu, 1 vacă cu lapte și 1 stearpă și 4 saci de porumb. [175]) Biserica din Coltirea e zugrăvită de Ioan Opriș după 1809. [176])

Două biserici din satele de lângă Baia-mare sunt zugrăvite: cea din Șiurdesti (altarul) de zugravul Ștefan (în 1783) și cea din Lăscaia de străinul Paul Weis din Baia mare (după 1864). [177])

Bănățenii iubesc și practică arta sub diferite forme. Ei nu se opresc numai la cântare și muzică, în care și-au câștigat un mare renume, ci și în domeniul picturii au dat o mulțime de artiști, din care unii de talent real. Vom cita vre-o câțiva, cari s'au ostenit să împodobească bisericile bănățene. Așa biserica din Lugoj e zugrăvită, în 1763, de meșterul Ștefan; [178]) la biserica din Clopodia a lucrat, în 1762 și tânărul zugrav, apoi și preot, din Caransebeș Radu Lazarovici (n. 1735-6 † 1779), care ne-a lăsat și alte opere artistice; [179]) cea din Zăbran (jud. Timiș), în 1772, de Oprea zugravul Lipovei; [180]) dela Sava Petrovici avem portretul pictat, în 1811, a dascălului Mihaiu Roșu-Martinovici din Jadani [181]) și al fabulistului Dim. Țichindeal, în 1815, acum la Academia Română, [182]) dela zugravul Mihail Popovici din Oravița e icoana Maicii Domnului, din 1873 în biserica din Pecinisca și alta în cea din Plevisevița; [183]) biserica din Chișoda (jud. Timiș-Torontal) e împodobită, în 1839, de zugravii Pavel Murgu și străinul Iacob Gölsz; [184]) biserica din Bocoșnița e zugrăvită, prin 1862, de Mihai Veleștean; [185]) cea din Prigor, în 1867, de Ștefan Popovici din Oraivța; [186]) în biserica de lemn din Margine avem pictura frumoasă a lui Lazar Gherdanovici. [187])

[173]) Gh. Ciuhandu, *Românii din Câmpia Aradului*, Arad, 1938, p. 204 nota 1; Márki Alex., *Arad vármegye története*, Arad II, 1895, p. 750, spune, că Bila a zugrăvit în aceste părți icoane pentru mai multe biserici, dar noi nu cunoaștem decât cele citate.

[174]) *Conscripția satelor din plasa Krasznaköz* (inedit) în *Arhivele Statului* din Cluj.

[175]) *Concepția iobagilor din jud. Satu mare* (inedit) în *Arhivele Statului* din Cluj.

[176]) Popa At., *Biserici vechi de lemn* în I. c. III p. 297, 301.

[177]) *Bul. Com. Mon. Istorice*, 1935 p. 84-85.

[178]) Vezi *Monografia orașului Lugoj* (în ungurește), Lugoj.

[179]) Pascu C. în revista *Dacia*, V, Timișoara, 1943 nr. 204; despre pictori mai noi din Banat, vezi articolul lui Cozma, *Pictura bănățeană* în revista *Luceafărul*, VI, Timișoara, nr. 5-6.

[180]) *Șematismul jubilar al episcopiei unite din Lugoj*, 1900 p. 272.

[181]) Ziarul *Dreptatea*, Timișoara, 1894 no. 229.

[182]) *Analele Academiei Române*, desbateri, XV p. 25.

[183]) Iorga, *Observații și probleme bănățene*, ed. Acad. Rom. p. 88, 91.

[184]) Firu, *Monografia bis. Sf. Adormiri din Oradea*, p. 72 și urm.

[185]) Iorga, *o. c.* p. 67.

[186]) *Ibid.*, p. 91.

[187]) Revista *Luceafărul*, Timișoara, 1940 no. Ian. Februarie.

II. (1883)

A doua scrisoare e adresată Mitropolitului Miron Romanul în următorul termen:

Excelenţia Voastră!

Cu distins respect îmi iau voie a aşterne aici în trei exemplare cărticica Catechism pentru învăţământul religiunei dreptcredincioase-răsăritene *de repausatul meu bărbat în ediţia II. emendată şi amplificată de profesorul Simeon Popescu pe lângă prea umilita rugare, ca să vă îndurați a o revedea şi aflând-o corespunzătoare, a-i da dorita aprobare arhierească.*

Indurându-Vă Excelenţia Voastră a vă convinge, că această cărticică este întru toate întocmită după învăţăturile Sfintei noastre Biserici ortodoxe, sunt sigură că nu i veţi denega ceruta autorizare şi, dispunând părinteşte a se introduce ca manual în şcoalele confesionale din arhidieceză, veţi deschide totodată unicul izvor de venit pentru trei orfani minoreni, rămaşi după repausatul autor.

Sărutându-Vă binecuvântătoarele mâini şi recomandându-mă graţiei părinteşti, mă însemnez.

A Excelenţiei Voastre credincioasă fiică.

Anastasia Toma
preoteasă văduva

Ediţia I.-a a acestui Catechism *tipărit în* „editura erezilor lui Moise Toma" *s'a învrednicit de aprecieri favorabile în coloanele* Convorbirilor Literare *din Bucureşti, precum şi în ale* Telegrafului Român *din Sibiu (1880 p. 519—529), unde publicase tânărul profesor dela Năsăud* Grigore Pletosu *o recenzie recomandând cu căldură Catechismul acesta ca pe „cel mai bun" din câte apăruseră până atunci pentru şcoalele primare româneşti.*

Era deci firesc să se desfacă repede exemplarele primei ediţii, făcând cu putinţă să apară la 1883 ediţia 2-a, amplificată dela 72 la 88 pagini. Simeon Popescu subliniază în prefaţă superioritatea ediţiei a II.-a faţă de I.-a.

Au apărut şi alte ediţii, ale căror exemplare căutate de mulţimea elevilor din şcoalele primare româneşti ale Transilvaniei, au dat văduvei preotese Anastasia *putinţă să-şi crească cei trei orfani (Ioan, Fabiu şi Ersilia) în condiţii satisfăcătoare, cu ajutorul acestui, „unic isvor de venit". Dintre orfanii preotului profesor Moise Toma, în timpul de faţă mai ste în viaţă Ersilia, mama profesorului Dr. Virgil Vătăşianu dela Universitatea din Cluj. Ea îşi reaminteşte, cum făcea mama-sa, în vacanţa de vară, corecturi pentru câte o nouă ediţie.*

III. (1894)

Trăind în bune relaţii de prietenie cu Ioan Slavici, *i s'a oferit din partea lui un post de profesoară la Institutul de fete Oteteleşianu dela Măgurele. Aci a predat văduva Anastasia timp de* 10 ani *limba germană şi lucrul de mână. Grija Catechismului a încredinţat-o ginerelui său Ioan Vătăşianu, directorul general de mai târziu al Băncii Albina prin această*

Plenipotenţă

Subscrisa împuternicesc pe ginerele meu Dl Ioan Vătăşianu să dispună în numele meu de venitul Catechismului *lucrat de răposatul meu soţ Moise Toma şi tot ce se referă la această carte precum retipărirea etc.*

Constantin Papp, martor
Cornel G. Aiser, martor

Anastasia Toma m. p.

Sibiu 7 Septemvrie 1894.

Născută la 1854, Anastasia s'a măritat la 1874 cu distinsul tânăr Moise Toma, absolvent de teologie, originar din Munţii Apuseni, fiul unor mineri din BuciumSat, care după terminarea studiilor secundare şi trecerea examenului de maturitate la Beiuş, s'a înscris la Seminarul din Sibiu, fiind printre cei dintâi absolvenţi ai acestei şcoale înalte. Cariera şi-o începuse ca arhivar consistorial, ales apoi preot în Maerii Sibiului (Str. Lungă) s'a afirmat ca entuziast slujitor al altarului, funcţionând şi ca profesor de religie. La 1879 i s'a încredinţat postul de administrator protopopesc al Săliştii (numit pe atunci al Sibiului I.) în acelaş an prin votul Sinodului arhidiecezan a fost ales „asesor consistorial român" în Senatul Şcolar. A decedat la începutul lui Februarie 1880, în vârstă de 34 de ani.

La înmormântarea lui a rostit Zaharia Boiu, unul din cei mai de seamă autori bisericeşti ai Transilvaniei, o impresionantă cuvântare funebră înfăţişând pe tânărul Moise Toma ca pe „un om de inimă, un om de bine, un om de credinţă", iar pe văduva Anastasia ca pe o femee credincioasă, modestă, activă, îndurătoare şi înţeleaptă „care va înţelege să-şi cheme cei trei otfani" ca trei muguri de trandafiri, prin soarele iubirei sale de mamă, la desvoltare, creştere şi perfecţiune (întreg panegiricul e publicat în Seminţe din ogorul lui Christos, *(vol. III. Sibiu 1899 p. 163—173).*

Anastasia a înţeles în adevăr să-şi crească în virtute copiii şi să păstreze cu scumpătate, în cursul unei văduvii de 41 de ani, *amintirea vrednicului ei soţ. Ea a decedat la 1921 în vârtă de 67 de ani,*

∞

CUVÂNT DE LĂMURIRE

Fraţii noştri greco-catolici, după 250 ani de instrăinare, au rupt pe-ceţile cu Roma şi au venit acasă, la Biserica ortodoxă strămoşească. Deoarece însă unii din ei mai au încă anumite nedumeriri cu privire la credinţa ortodoxă în părţile în care ea se deosebeşte de cea greco-catolică, se cuvine să le dăm câteva lămuriri, spre a înlătura orice îndoială că revenirea lor la ortodoxie înseamnează revenirea la calea cea dreaptă.

Credincioşii foşti greco-catolici, în cea mai mare parte au ştiut doar atât, că au avut biserică aparte, că la slujbele bisericeşti au pomenit pe papa şi că la ei, în loc de Duh se zice *Spirit*, în loc de Fecioară – *Vergură*, în loc de milă – *îndurare* ş. a., care de fapt sunt tot una, întocmai ca ceas sau oră, vecernie sau inserat, vreme sau timp, nădejde sau speranţă, cum şi la noi în biserici se zice pe alocuri. Alte deosebiri faţă de ortodocşi prea puţini dintre ei le-au ştiut, afară de preoţi.

Dar şi de altfel, deosebirile nu sunt nici mari, nici multe. Numai sectarii se deosebesc mult şi de ei, şi de noi. De greco-catolici ne-au despărţit doar cele patru învăţături pe care le-au primit ei dela romano-catolici la anul 1700, când s'au unit cu Roma papală. Dintre acestea, numai una e mai însemnată. Celelalte trei au fost mai mult pe hârtie decât în credinţa şi practica religioasă a credincioşilor.

Învăţătura lor mai importantă, prin care s'au făcut „catolici" şi s'au deosebit de noi, a fost cea despre *primatul papal* (întâietatea papei). Anume, au învăţat ca şi romano-catolicii, că *Apostolul Petru a fost mai mare între celalalţi Apostoli şi că deci şi urmaşii lui, episcopii Romei (papii) sunt mai mari peste toţi ceilalţi episcopi din lumea întreagă şi astfel, sunt şefii Bisericii lui Hristos şi toţi trebue să i se supună lor.* Capul nevăzut al Bisericii este în cer Mântuitorul, iar pe pământ, capul văzut este papa, ca *vicar* sau locţiitor al Mântuitorului... Cine primeşte aceasta învăţătură, este socotit ca bun catolic, orice alte rătăciri ar învăţa; iar cine n'o primeşte, nu e bun catolic şi nu se poate mântui (ca şi cum n'ar fi nici bun creştin), oricât de curată i-ar fi învăţătura de credinţă creştină.

Celelalte trei învăţături sunt prea puţin însemnate şi de aceea, nici n'au prea fost luate în seamă. Astfel, greco-catolicii au învăţat (ca şi rom. catolicii), că *sf. Cuminecătură se face cu azimă*, dar au făcut-o ca şi noi, cu pâine dospită, că *Sf. Duh purcede şi dela Fiul*, dar la „Crez" în biserici şi acasă au rostit ca şi noi, că Sf. Duh (spirit) „dela Tatăl purcede", fără să adauge că purcede şi dela Fiul; că *între rai şi iad există un al teilea loc:* „purgatorul", ca loc curăţitor, de care însă nu fac mare caz.

In cele ce vor urma ne vom ocupa numai despre învăţătura cu privire la întâietatea papei, examinând-o în lumina Bibliei şi arătând fără patimă, de o parte învăţătura şi temeiurile catolicilor, iar de altă parte învăţăra şi temeiurile noastre.

Prot. P. DEHELEANU
(va urma)

Nu pot să încheiu aceste pagini nepretenţioase fără a evoca figura unui zugrav bisericesc din Banat, care a fost şi un mare aventurier, şi numai o întâmplare neobişnuită ne pune în lumină viaţa acestuia în alt continent, în mijlocul unor neamuri cu care noi Românii n'am avut nici-odată ceva relaţii. Un medic ungur dela Băile Herculane, în 1900, face o excursiune în Africa nordică, unde, în regiunea Biskra, ajunge să cunoască, un vestit pustnic cu numele: Ali Mustafa, venerat de toată lumea arabă de acolo, atât pentru însuşirile lui de prezicător şi cunoscător al plantelor de leac, cât şi ca „profet în slujba lui Allah". Cei doi ghizi arabi prezintă „profetului" pe medicul ungur, „urmând o consultare cu privire la plantele medicinale cunoscute şi recomandate". După ce străinul spuse că-i dela Băile Herculane, ghizii au fost îndepărtaţi şi „o conversaţie din cele mai vii se născu între profet şi pelerin, fără ajutorul nimănui". Şi spre uimirea sa, i se comunica medicului: „Profetul" s'a născut şi a crescut la Oraviţa. Pe atunci îl chemase Iacob Turcu şi era pictor bisericesc. La 1838, din cauza unor neînţelegeri cu părinţii săi privitor la aleasa inimii sale, el a plecat pentru totdeauna de acasă. In drumul său de pribeag s'a oprit la Băile Herculane, unde a pictat câteva icoane, de unde a trecut la Târgu Jiu, apoi la Constantinopol. Aici intră în armata turcă, trecând la legea lui Mohamed. Ca militar ajunge în Africa, unde se căsătoreşte şi are 2 copii. Imbătrânind, părăseşte armata şi descoperind la poalele lui Djebel-Bu-Rezal o baie veche, căreia Romanii i-au zis „Aquae Herculis" („El Hamman" în limba arabă), el se aşează aici din cauza asemănării de nume cu Băile Herculane din Banat, [188]) şi face pe „profetul" Allahul mohamedan.

Ce s'a mai ales de zugravul bănăţean Turcu, după această întâlnire, poate nu se va şti nici-odată. Ar fi totuşi interesant să aflăm vre-o icoană din cele zugrăvite de el, pentru a putea preţui talentul lui de zugrav, dacă de fapt l-a avut.

In cartea mea, *Din ist. artei religioase*, p. 132-4, am dat numele aproape a tuturor zugravilor, cari s'au trudit cu înfrumuseţarea bisericilor din *Maramureş* în secolul al XVIII-IX-lea. Alte nume noui n'au mai apărut, decât zugravul Vasile Hojda (în *Istoria Maramureşului* de Filipascu, Bucureşti, 1940 p. 181), la biserica Ilva-Lasu (c. 1785). Avem însă publicaţia frumoasă, vrednică de toată lauda a dlui V. Brătulescu, *Bisericile din Maramureş* în *Bul. Com. Mon. Ist.*, vol. XXXIV (1941), fasc. 107-110 p. 3-165, în care se reproduc chipurile la 31 biserici de lemn din maramureş cu zugrăveala şi icoanele din ele precum şi descrierea lor amănunţită, cu note istorice despre satele respective. [189])

Acum ne oprim puţin asupra unei opere de artă specială ţărănească, aşa numitele xilogravuri-stampe şi icoane pe sticlă, cari au avut o largă răspândire nu numai în Transilvania, unde se făceau, ci şi în cele două Principate române, unite pe urmă în România.

[188]) După *Budapester Tagblatt* în *Bokschaner Zeitung* din 1901 no. 14 (7 April).

[189]) In cartea mea citată să se îndrepte şi înţeleasă astfel: Bis. din Călineştii de sus e zugrăvită în 1788, cea din Deseşti în 1780; icoana din Strâmtura a zugr. Filip e din 1799; altarul bis. din Budeşti Josani ar fi zugrăvit în 1832 (cf. Brătulescu, *o. c.* p. 21), la pomelnicul bis. din Ieud găsim pe zugr. Radu (*Ibid.*, p. 122).

(Va urma)

EVANGHELIA

ÎNDOIALA

Matei 14, 22—34

Minunea povestită cu atâta simplitate este una dintre cele mai mult grăitoare. In întunerecul nopții, Mântuitorul s'a pogorît din vârf de munte și s'a dus spre corabie care naviga în mijlocul mării. Pașii Lui atingeau undele apei ca și când ar atinge pământul.

Este firesc ca Apostolii, văzându-L umblând pe apă, să se înspăimânte. Domnul i-a liniștit îndată. Dar Petru, mai pornit spre vorbă a adăugat: »Doamne, dacă ești Tu, poruncește-mi să vin la Tine pe apă«. In întunerecul nopții vocea Lui a răsunat cald: »Vino«. Și iată-l pe Petru înaintând cu pași grăbiți să-și întâmpine Stăpânul, dar într'un moment neașteptat, învăluindu-se de valuri, s'a umplut de frică. Plin de groază a strigat: Doamne, mântuiește-mă«. Peste făptura lui adâncită în mare s'a coborît mâna Domnului și plin de bunătate i-a zis: »Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?«.

In legea lui Hristos omul a ajuns la libertate deplină. Trăind după ea, nimic nu-l poate încătușa decât pământul din el. Cu toate acestea în fața lui Dumnezeu nimeni nu e »străin și nemernic«, ci toți egali, toți pe deplin îndreptățiți la bunurile Lui veșnice. Dumnezeu e Părinte și Tată și cu aceiași iubire își revarsă darurile Sale asupra fiecăruia. Și dacă în lume se observă deosebiri, acestea nu vor împiedeca pe om de a se simți în casa lui Dumnezeu la fel îndreptățit ca și ceilalți. Nu în zadar, doar, din același potir ne cuminecăm cu toții. Și încă ceva: căruia Dumnezeu mult i-a dat, mult îi va și cere, iar căruia i-a dat mai puțin și slujba pe care o va cere dela el va fi corespunzătoare darului primit.

»Râvniți darurile cele bune«, ne spune Sf. Pavel și fiecare dacă va cere cu stăruință Dumnezeu îi va da. Slabi însă cum suntem, cu câtă ușurință ne însuflețim pentru lucrurile bune și frumoase, cu aceeași ușurință ne și întristăm și ni se coboară în suflet îndoială, când o încercare cât de mică se abate peste noi. Intre aceste două stări însă este o diferență foarte mare. Credința și stăruința este spre viață, pe când întristarea și în special îndoiala este spre peire, spre moarte. Și cazul acesta așa de bine îl lămuresc cele de mai sus. Cât timp Petru n'a fost învăluit de valuri, a mers pe apă ca pe uscat. Când valurile l-au năpădit, s'a înfricat și îndoit, dar în același timp a și început să se cufunde.

Viața fiecăruia se poate asemui cu o mare bântuită de valuri. Cine ar avea curajul să spună că în vieața lui de până acum n'a cunoscut durerea? Ba, mai mult, se poate spune că în viață mai dese sunt prilejurile de supărare și de întristare decât de bucurie. Omul credincios stă totdeauna drept, primește în față orice lovitură a sorții știind că după ploaie vine vreme bună, iar după furtună soare cald. Cel nestatornic nu va avea nici un sprijin, ci cu mintea mereu va umbla în toate părțile, se va apleca în fața ori cui, pentru ca în cele din urmă să nu mai aibe crezare la nimeni.

Petru îndoindu-se s'a afundat în mare. Preotul Zaharia necrezând cuvintelor îngerului că soția lui va naște pe Ioan Botezătorul a rămas mut până la nașterea copilului și, la fel, oricare om când își pierde credința în Dumnezeu și în drepturile lui sfinte încetează de a mai fi cea ce trebue să fie.

Curăția personală a Maicii Domnului

Dumnezeu, în iconomia Sa dumnezeiască, a ales pe cea mai curată, mai nevinovată și mai vrednică fecioară și maică, fără patimi, fără corupțiuni și fără păcate personale, în care avea să se întrupeze.

Fecioara Maria a stat la sânul părinților Ioachim și Ana timp de 3 ani. Copiii sunt fără păcat până la o anumită vârstă. Conștiința lor e curată, fără ștersături sau pete de ale păcatului. Funcțiunile lor sufletești sunt în creștere. Rațiunea lor e insuficientă ca să înlesnească încolțirea germenului răutății. Judecata lor e simplă. Ei sunt naivi. Naivitatea lor e pură. Copiii, la vârsta lor neprihănită, sunt ca niște flori înrourate și mirositoare. Viața lor este numai seninătate și muzică. De aceia zice și Mântuitorul Hristos: „Adevărul vă grăiesc: cine nu va primi împărăția lui Dumnezeu, ca un copil, nu va intra într'insa“ [1]) Iar la rânduiala îngropării pruncilor se oglindește și mai limpede aceasta nevinovăție. „Pe nevinovatul prunc pe care l-ai luat Hristoase, Mântuitorule, nestricat... curat, fericit, ca o păsărică curată în înălțimea cerească... Cela ce ai gătit în veacul cel viitor sânul lui Avraam și după curăție loc sfânt îngeresc“ [2]) E clar deci, că până la vârsta de 3 ani, pentru alții și mai mult, copiii sunt feriți de întinăciunea păcatului, în afară, firește, de păcatul strămoșesc, pe care-l moștenesc dela părinți. Dela vârsta de 3 ani în sus, Sfânta Maria a petrecut în templul din Ierusalim, în post, rugăciune, veghere și comuniune cu îngerii lui Dumnezeu. Ferită de legăturile cu lumea, departe de sbuciumul vieții cotidiene, Sfânta a dus aici viață de sfințenie, întărindu-și trupul cu înfrânarea, cu răbdarea și smerenia, precum se cântă la Utrenia din 21 Noemvrie, când se sărbătorește intrarea sa în biserică: „Nespurcată mielușa și curată porumbiță s'a adus să locuiască în Casa lui Dumnezeu, ca fără prihană și mai înainte rânduită a fi Maica lui Dumnezeu“ [3]).

Tot aici, în biserica Domnului, ea și-a călit sufletul în focul virtuții, și-a hrănit mintea cu dumnezeiasca înțelepciune, și și-a fortificat puterile duhului cu harul sfinților, primit dela Părintele luminilor. Dumnezeu s'a îngrijit s'o întărească în cele bune.

Dela templu, Sfânta a rămas în paza dreptului Iosif. Lângă dânsul, deasemenea, a dus o viață frumoasă și neprihănită. Bătrânețele înțelepțite ale lui Iosif, cel ficiorelnic și drept, i-au fost Prea Curatei necurmat un sprijin în cele duhovnicești. Curăția Sfintei s'a continuat și aci ca și la templu. Ea a premers logic. Din momentul zămislirii însă, Duhul Sfânt s'a pogorît peste ea, asemenea unei raze de soare peste cea mai frumoasă floare, și i-a sfințit trupul, curățindu-l de întinăciunea organică a păcatului original. Adumbrită de Sfântul Duh, în ea n'a mai rămas rugina răului adamic sau imboldurile ispitei. Căci unde locuiește Dumnezeu este cea mai orbitoare lumină și sfințenia cea mai desăvârșită. [1])

La utrenia din Mineiul zilei de 3 Februarie, găsim aceste prea dumnezeiești graiuri: „Ca pe un crin și trandafir cu bun miros, ca pe o dumnezeiască mireasă te-a aflat Cuvântul lui Dumnezeu și în pântecele tău s'a sălășluit“, [2]) sau: “Arătatu-te-ai cu curăția Stăpână ca și crinul în mijlocul spinilor, strălucind cu strălucirile feciorlei tale“.[3])

Biserica, în nenumăratele sale forme de cult, consacrate Născătoarei de Dumnezeu, adesea o numește „Sfânta Sfintelor“, „Cer însuflețit“ „Locașul și tronul tuturor împărăților“, „Una singură fără prihană“, „Ceea ce ești din pruncie locaș dumnezeiesc curată“, „Ceea ce nu ști de păcat“, „Rug nears“ și altele.[3]) Deși născută între oameni, Sfânta Fecioară Maria ne-a depășit pe toți. Creatură ca și noi, ea ne-a întrecut cu felul ei de viețuire.

In această parte a problemei însă, unii dintre Sfinții Părinți au avut și alte păreri. Așa de pildă Origen, Vasile cel Mare și Ioan Gurădeaur, au avut oarecare îndoieli în privința purității trupești și sufletești a Fecioarei. Origen, departe de a contesta curăția exclusivă a Prea Curatei, comentează totuși că vorbele: „Sabie va trece prin sufletul său“, ar insemna „drept sabie a necredinței“.[4]) Sfântul Vasile cel Mare, deasemenea, a comentat sabia ca o șovăire, ca sabie a necredinței, a îndoielii, șăjderea Apostolilor în timpul crucificării. [5]) Sfântul Ioan Gurădeaur căutând să explice minunea dela Cana, înfățișază pe Maica Domnului cu oarecare rezerve. După el minunea dela nuntă ar fi o „mărire deșartă, nefolositoare“. [6]) Din cele expuse de Bulgakoff, rezultă că unii dintre Sfinții Părinți au tălmăcit „sabia“ cu „îndoială“. După ei, sufletul Maicii Domnului a fost străpuns de necredință. Dar lucrul nu este adevărat. Profeticele cuvinte ale bătrânului Simeon: „Chiar sufletul tău va fi străpuns de sabie, ca să descopere gândurile multor inimi“, [7]) reprezintă durerea neimpărtășită a iubirii de mamă, reprezintă sfierea puterilor omenești, prin desele încercări grele la care a fost supusă. In acest înțeles trebue să incadrăm și celelalte texte de acest fel: „Iată tatăl tău și eu cu mare nelinește te căutăm“ [1]), sau cele ce zugrăvesc tabloul cu Maica și „frații“ ce căutau prilej să vorbească cu Iisus, în timp ce El predica gloatelor. In Evanghelia după Ioan, cum spune Sfântul Ioan Gurădeaur, la cererea din „vanitate“ a Fecioarei și la care Iisus a replicat: „Femeie ce am eu cu tine?“[2]), nu trebuie înțeles altfel decât ca o manifestare a puterii lui Dumnezeu. Ca dovadă e că Mântuitorul nu a rămas „aspru“, e că El a săvârșit totuși minunea, ascultând de ruga Maicei Sale[3])

Puritatea deplină a Sfintei Fecioare Maria e mărturisită de numărul cel mare al Sfinților Părinți și de intreaga imnografie creștină.

Sfântul Grigore de Nazians spune că „Fecioara Maria a fost purificată sufletește și trupește de Duhul Sfânt înainte“. [4]) Sfântul Efrem Sirul zice atât de frumos în cântările sale de laudă: „Tu Doamne și maica Ta, Voi singuri sunteți desăvârșiți Sfinți în orice privință, căci în Tine Doamne nu există pată și în Maica Ta nu există prihană“. [5]) Cirii al Alexandriei a dat Maicii Domnului într'un panigeric al său toate epitete imaginației sale: „Bucură-te Marie, cel mai mai prețios lucru din univers! Bucură-te Marie, porumbiță fără pată!“. [6]) Ambrozie o vede foarte smerită, cu cea mai profundă abnegație și cu cea mai curată viețuire. [7]) Fericitul Augustin plasează impecabilitatea ca o urmare imediată a maternității divine, iar maternitatea divină a Fecioarei ca o probă evidentă a impecabilității sale[8]). Sfântul Ioan Damaschin o împodobește cu cele mai nobile virtuți: „Bucură-te fântână pecetluită, isvorul incoruptibilității, care ai născut lumii pe Hristos, fluviul de apă vie, fără a-ți strica peceta fecioarei! Bucură-te grădină închisă cu parfum ca cel al câmpului! Bucură-te rază nepieritoare și frumos mirositoare, cu parfumul tău ai atras pe stăpânul care a venit să locuiască în tine! Bucură-te măr delicios, nestricat, fruct din pom sterp!“ [9]) Duhul Sfânt pogorîndu-se peste ea, peste cea plină de dar, a sfințit-o, a curățit-o, izăbvindu-o astfel din lanțurile grele ale păcatului. Nu mai rămâne nicio îndoială. Orice altă judecată e o blasfemie adusa Prea Curatei. Sfântul Ioan Damaschin în „Expunerea exactă a credinței ortodoxe“ cap. II, zice: Duhul Sfânt s'a coborît peste Fecioară și încă a mai curățit-o. Ceea ce era curată trupește și duhovnicește, a devenit cea mai curată între creaturi, prin atotputernica acțiune asupra-i, de către Duhul Sfânt a lui Dumnezeu cel de viață făcător, curățitor, innoitor, schimbător și prefăcător al vaselor sale, Fecioara cea curată a devenit preacurată prin har, purtătoare de duh, Fecioară dumnezeiască. Fecioria ei a fost pecetluită cu duhul; ea care se păzise streină de orice cuget și simțiri pătimașe, a devenit poartă închisă pentru asemenea cugete și simțiri. Maica Domnului n'a gustat și n'a cunoscut lupta cu poftele trupești. Mai înainte de a acționa în ea dorința, Sfântul Duh s'a coborît peste ea, pecetluindu-i curăția și dăruindu-i îndulcire duhovnicească“ [10]) Dar laturea aceasta cvasi-negativă în puritatea personală a Fecioarei, e însoțită și de partea

---

[1]) Marcu 10, 15.
[2]) S. Bulgakoff, Rugul ce ardea și nu se mistuia, vol. 1, trad. de Ierom. Ieraclie, Chișinău, 1935, pag. 7.
[3]) D. Belu, o. c. pag. 36.

[1]) Eșire 3, 5.
[2]) D. Belu, o. c. pag. 37.
[3]) D. Belu, o. c. pag. 37.
[4]) S. Bulgakoff, o. c. pag. 6.
[5]) Idem, ibidem.
[6]) Idem, ibidem.
[7]) Luca 2, 35.

[1]) Luca 2, 48.
[2]) Ioan 2, 4.
[3]. Joseph. Turmel, Histoire des dogmes, Paris, 1932, pag. 460.
[4]) S. Bulgakoff, o. c. pag. 6.
[5]) Idem, ibidem,
[6]) J. Turmel, o. c. pag. 461.
[7]) Idem, ibidem, pag. 457.
[8]) Idem, ibidem, pag. 459.
[9]) J. Turmel, o. c. pag. 462.
[10]) S. Bulgakoff, o. c. pag. 8,

pozitivă. Tot ceea ce n'a avut în rău Fecioara, a avut la maximum în bine Prea Curata. Pe bună dreptate întâlnim la Utrenia din 23 Ianuarie astfel de cuvinte: „Impodobită cu frumuseţe faptelor bune, Maica lui Dumnezeu Prea Curata, pe Dumnezeu Cel adevărat, făcătorul de bine l-ai zămislit nouă Cel ce isvoreşte isvorul bunătăţilor“ [1]) „Nepăcătuirea şi neprihănirea Pururea Fecioarei e în raport nu faţă de natura ei, ci de starea ei personală faţă de păcat şi personala lui înfrângere“ [2])

[1]) D. Belu, o. c. pag. 40.
[2]) S. Bulgakoff, o. c. pag. 13.

Arhim. VARAHIIL JITARU

Prea Sfinţia Sa Episcopul Nicolae
în mijlocul credincioşilor din Parohia Baciu-Cluj

Sărbătoarea „Schimbarea la faţă“ din 6 August, Prea Sfinţia Sa Episcopul Nicolae a petrecut-o în mijlocul credincioşilor din parohia Baciu, aducând mângâiere duhovnicească sufletelor însetate după cuvântul Mântuitorului.

P. Sf. Episcop Nicolae soseşte la ora 10 în faţa bisericii din Baciu, însoţit de Prot. I. Ruşdea inspector eparhial, Pr. A. Tomuş, pr. catedral şi Diaconul L. Bândilă asistent la Inst. Teologic.

Aici este întâmpinat de P. C. Prot. al Judeţului S. Curea, Prot. Traica I. din Popeşti, Pr. V. Căreanu din Coruş şi Pr. D. Todea parohul locului, care a întâmpinat pe P. Sf. Episcop prin cuvinte de bineventare şi mulţumire, pentru cinstea ce face credincioşilor din această parohie, prin venirea în mijlocul lor, pentru a le aduce lumină şi mângâiere sufletească.

P. Sf. Sa săvârşeşte Sf. liturghie arhierească înconjurat de un sobor de preoţi, în cursul căreia hirotoneşte întru diacon pe clericul Roşca Anatolie, pentru biserica protopopească din Huedin.

La sfârşitul Sf. liturghii P. Sf. Sa a rostit o pilduitoare cuvântare, tălmăcind evanghelia zilei cu Schimbarea la Faţă a Mântuitorului cu înţeleaptă grăire, această minunată întâmplare, ca dealtfel toate faptele Mântuitorului, cari au fost un neîntrerupt şir de minuni, scoţând pentru obştea credincioşilor îndemnuri de viţuire creştinească pentru zilele noastre.

Chiar dela vestirea minunată a naşterii Mântuitorului, apoi naşterea Sa în cadrul modest al unei peşteri, nu în palat împărătesc, e o minunată învăţătură pentru armonizarea socială.

Şirul neîntrerupt de minuni cu vindecarea atâtor neputincioşi trupeşte şi sufleteşte, sunt tot o mărturie a bunătăţii ce trebuie să poarte tot omul în suflet pentru ca el să poată fi de folos aproapelui.

P. Sf. laudă râvna celor cari sau ostenit pentru ridicarea acestui frumos altar, îndemnând pe credincioşii lui de azi să-l umple mai mult ca azi, venind aici cu smerenie pentru a-şi pleca genunchii în faţa altarului, unde vor primi mângâiere şi întărire sufletească în credinţa strămoşească.

P. Sf. Sa împărtăşind arhiereşti binecuvântări tuturor credincioşilor, a trecut la casa parohială unde a primit pe membrii Consiliului şi Epitropiei parohiale în frunte cu stâlpul organizaţiei bisericeşti Teuţan, cu cari s-a întreţinut îndelung.

După ce s'a servit o mică gustare Prea Sfinţia Sa a revenit la reşedinţa din Cluj.

ASISTENT

MISIONARISM SOCIAL

Centrul de îndrumare preoţească din Cluj, al cărui scop este reînprospătarea cunoştinţelor teologice şi aplicarea lor la viaţa socială de azi, aduce preoţimei noastre un nou suport de înviorare şi redresare la justa lor valoare, a prefacerilor prin care trece ţara noastră.

Biserica noastră românească şi-a înţeles din vreme rostul ei, potrivit cuvintelor Mântuitorului Iisus Hristos „milă mi-e de popor“ si nu înceată o clipă de a nu se încadra şi mai adânc de intimitatea şi înţelepciunea sufletului acestui popor, care se trezeşte la nouă viaţă, o nouă structură, care să deschidă, generaţiilor de azi şi de mâine un viitor mai bun, mai cu dreptate, unde exploatarea omului de către om să înceteze.

Lumea se află în progres. Dar nu un progres unilateral. Un progres social, în care omul devine slobod şi nu rob; iar averea pământească, un bun, nu al câtorva vieţuitori, ci al poporului. Această revoluţie socială cu caracter epocal, răstoarnă toate răstălmăcirile învechite, egoiste şi dornice de dominaţie a omului în societate, reîntorcându-ne cu gândul şi privirea la primele convieţuirii ale societăţi primitive.

Iisus Hristos a fost şi va fi pururea un mare revoluţionar spiritual, care a încercat să sdrobiască sub cuvântul său dumnezeesc „înţelepciunea falsă a lumii“ şi exploatarea săracilor de cei bogaţi. Ne-ar trebui pagini nenumărate să exemplificăm lupta şi biciuirea moravurilor omeneşti dusă de Iisus Hristos. Pe noi însă urmaşii Lui prin apostoli, ne revine o grea misiune socială şi sfântă faţă de scopul ei măreţ, să ştergem toată zgura vremilor, toată îgrasia bolnăvicioasă a iubirii bunurilor materiale, mai mult decât aproapele nostru, decât nenorocitul şi de înfometatul de lângă noi.

In lumina vremilor, preotul nu mai poate fi un slujbaş de monotonie rituală, de viaţa contemplativă sau un visător.

„Ţineţi cu poporul să nu greşiţi“, zicea mai ieri un mare bărbat al neamului nostru.

Iată dece cursurile misionre ale corpului clerical, s'au înfiinţat. Să refacă conştiinţa şi pregătirea ştiinţifică şi morala a preoţimei noastre potrivit vremurilor progresiste prin care trecem. Nu e vorba de o convertire, cum încearcă unii să presupună, îndrumarea binevenită a clerului. E vorba de o lepădare de grija lumească a preotului. El rămâne pururea povăţuitor spiritual spre o lume mai bună, spre o viaţă şi o fericire veşnică. Iubirea de oameni, iubirea de muncă şi dreptate a poporului sunt comandamentele de căpetenia ale misionarismului social.

Pr. IFR. BORDEA

CĂMARA RUGĂCIANII

Rugăciunea de Vineri

Din toate zilele săptămânii, Vinerea este plină de mâhnire pentru cugetul creştinesc. Ne aduce aminte despre răstignirea şi moartea Domnului socotit împreună cu cei fărădelege. El a suferit patimi de ocară şi a fost judecat la moarte pe cruce. In această zi Hristos Domnul a săvârşit lucrul mântuiri neamului omenesc slobozindu-ne din cătuşele păcatului. Sfârşind lucrarea sa, El zicea: „Părinte, a sosit ceasul. Proslăveşte pe Fiul Tău, ca şi Fiul să Te proslăvească... Eu Te-am proslăvit pe Tine pe pământ, lucrul pe care mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârşit... Arătat-am numele Tău oamenilor pe care mi i-ai dat din lume. (Ioan 171-5).

In această sfântă zi a mântuirii prin jertfa de pe cruce, inima plină de simţire a credincioşilor rosteşte aşa:

„Doamne Iisuse Hristoase, dulcele Mântuitor al sufletului meu, mărturisesc înaintea Ta întru această zi a răstignirii Tale, întru care ai pătimit şi ai luat moarte pentru păcatele noastre pe cruce, că eu sunt cel ce Te-am răstignit cu păcatele mele cele multe şi cu fărădelegile mele cele rele; pentru aceea mă rog bunătăţii Tale celei nespuse, să mă faci şi pe mine părtaş sfintelor Tale Patimi, cinstitelor rane şi morţii Tale celei de viaţă făcătoare, pentru ca să mă învrednicesc prin darul Tău să rabd şi eu asemenea pentru dragostea Ta, precum Tu, cel milostiv, le ai răbdat pentru mântuirea mea, întărindu-mă întru aceasta pururea cu aceeaşi putere şi răbdare ce ai avut, când Te-au răstignit. Intăreşte-mă drept aceea, Doamne, să ridic cu bucurie de astăzi înainte crucea Ta cu mare pocăinţă. Şi pentru urâciunea cugetelor şi voinţelor mele celor rele sădeşte în inima mea întristarea morţii Tale, să o simt, precum a simţit-o iubita Ta Maică, învăţăceii Tăi şi femeile purtătoare de mir, ce stau lângă crucea Ta şi îmi luminează simţirile mele cele sufleteşti, pentru ca să ne mişte şi să cunoască moartea Ta precum ai făcut de Te-au cunoscut zidirile cele neînsufleţite, când s'au mişcat la răstignirea Ta, şi mai vârtos cum Te-a cunoscut tâlharul cel credincios şi Ţi s'a plecat de l-ai pus în rai. Dă-mi Doamne şi mie tâlharului celui rău darul Tău, precum ai ai dat atuncia aceluia, şi-mi iartă păcatele mele pentru sfintele Tale Patimi...

...Mă închin crucii Tale Hristoase şi zic către dânsa pentru dragostea Ta: „Bucură-te cinstită Cruce a lui Hristos, că tu ai mântuit lumea, ridicând asupra ta pe Iisus pironit: bucură-te pom binecuvântat, pentru că tu ai ţinut rodul vieţii, ce ne-ai izbăvit din moartea păcatului, bucură-te drugul cel tare, ce ai sfărmat uşile iadului; bucură-te cheie împărătească, ce ai deschis uşa raiului; mă bucur şi eu pentru că văd pe vrăşmaşii tăi biruiţi de povoara Ta şi pe creştinii ce ţi-se închină înarmaţi cu puterea Ta“ etc., Amin (Acaftist pag. 49—51)i

Părintele CÂMPIANU

† PREOT TEODOR HERMAN

In ziua de 1 Iulie a încetat din viaţă preotul Teodor Herman din satul Răzoare (Maşca) jud. Someş, în vârstă de 60 ani. Trecerea la cele veşnice se datoreşte nu anilor la cari se mai puteau adauge, ci crunta boală ce l-a cuprins cu trei luni înainte.

S'a născut în satul Răzoare jud. Someş la 12 Iunie 1889 din familie de preot.

Studiile şi le-a făcut la Şcoala Normală din Sibiu. In anul 1908 îşi începe cariera de învăţător în Suciul de jos şi-a continuat-o în comunele Făureşti şi Curtuiuş unde îl apucă războiul mondial din 1914. A luat parte la lupte pe toate fronturile ajungând la gradul de sublocotenent. In anul 1920 a intrat la teologia din Sibiu terminând studiile în 1923 şi este hirotonit ca preot pentru parohia Răzoare judeţul Someş unde a servit până în 1948 când se pensionează.

La trista ceremonie, pe lângă familia îndurerată au fost de faţă credincioşii din Răzoare, Văleni, Peteritea etc.

Serviciul înmormântării a fost oficiat de către preoţii Man Alex. din Poiana P. Buda Alex. Tg. Lăpuş Perhaiţa Alex. Dumbrava, Roman Emil din Sălniţa, Man Augustin Rohia, Chira Iustinian protosinghel mănăstirea Rohia, Roman Ioan Vima-Mică, T. Viman Peteritea şi Alex. Petruţ Văleni.

Slujba prohodului s'a ţinut în faţa micuţei biserici unde a servit 26 de ani.

Au vorbit: Preotul Alexandru Man arătând prin cuvinte alese drumul ce are de parcus fiecare din noi aici pe pământ şi misiunea sfântă încredinţată preotului.

Protos. I. Chira aduce omagiul P. S. S. Episcop Nicolae şi a protopopiatului. Prin graiul dulce şi lin aduce ultimul salut al păstorului său care va suspina cu sufletul la vestea că încă unul din fii Săi a plecat la cele veşnice.

Ultimul a vorbit preotul Alex. Petruţ care a încercat să şteargă lacrimile de pe feţele celor prezenţi, luând rămas bun dela îndurerata soţie, fice şi gineri, precum şi dela turma pe care a păstorit-o atâţia ani.

Răspunsurile şi strana a fost susţinute de către cantorii din Răzoare Văleni şi Peteritea.

Să-i fie ţărâna uşoară.

Pr. ALEXANDRU PETRUŢ

Ce este porumbul murat

Prin porumb murat se înţelege un nutreţ puţin acrişor, foarte gustos, pe care-l mănâncă cu plăcere aproape toate animalele, chiar şi păsările. El se prepară şi se păstrează în gropi simple, dacă se poate cu pereţii ziditi (din piatră sau cărămidă sau chiar numai căptuşiţi cu scânduri), sau în turnuri, numite şi silozuri; de aceea nutreţului păstrat în asemenea încăperi, i se mai zice şi nutreţ insilozat. Cele mai ieftine şi practice sunt însă gropile.

Muratul nutreţurilor verzi se deosebeşte de murăturile ce le facem din varză, crastaveţi şi altele, prin aceea că nu este nevoie să i se adauge sare şi nici altceva. Se pune în groapă numai porumbul singur, cules din lan şi tocat bine, cu cocean, cu foi cu ştiuleţii împreună.

Păstrarea porumbului verde sub formă murată se face pentru a căpăta un nutreţ mai hrănitor şi mai spornic decât cocenii uscaţi sau paiele, sau alte nutreţuri asemănătoare. Porumbul murat ne salvează întotdeauna când suntem la nevoie. Cu el scoatem foarte bine vitele din iarnă. Nu trebuie să confundăm porumbul murat de care vorbim aici, cu aşa zisul porumb furajer sau ciolomatic.

GLASUL PREOTULUI:

FIULE!

In tăcerea ce mă înconjoară, aud parcă paşii veacurilor cum trec peste lume. Sus, peste capul meu, o veşnicie îşi împleteşte cununa, şi'n jur o veşnicie de neînţelese bucurii. Iar de mă cobor în adâncurile fiinţei mele, rămân cutremurat de genunile ce mi-se dechid în faţă. Totul, dar absolut totul, e îmbrăcat într'o nepătrunsă taină, care rar, din când în când se lasă pătrunsă de ochiul omenesc, făcând pe fiii oamenilor să vadă şi să se minuneze de înţelepciunea şi rânduiala, cu care sunt toate întocmite.

In această linişte, care e atât de adâncă, încât şi nefiinţa parcă, ia fiinţă iar glasul tăceri se aude lămurit, frânturi de lumină şi întuneric, de zâmbet senin şi înegurată durere, îmi trec pe dinainte, şi un glas, care e a strămoşilor poate, ori a inimii mele; a unui sălbatic din pustiurile Africii, sau a unui om din centrele civilizate — nu ştiu — îmi şoptea; Ascultă şi cugetă, trecătorule! „Iată stelele, cine le-a atins vreodată cu mâna, şi pe ce se sprijină oare? Apele nu obosesc, ele aleargă fără încetare ziua şi noaptea, dar unde se opresc? Sau cine le face să alerge aşa? Norii, asemenea se duc şi vin şi cad pe pământ în picuri de ploaie, de unde se înalţă şi cine-i trimite? Pe vânt, cine-l poartă şi cine-l face să sufle cu putere?

Cine creşte semănăturile ţarinii? Eri nu era decât ţărâna, iar azi a răsărit un colţ ce deabea se vede şi mâine vor fi înalte cât omul şi încărcate de roduri! Cine a dat pământului înţelepciunea şi puterea, de a produce roduri îmbelşugate?

Glasul tăcu apoi, aşteptând parcă stăruitor, răspunsul dela mine şi dela toţi fii oamenilor.

Adâncul fiinţei mele omeneşti, continuă mai departe: „Noi ne ducem cu toţii, iar acest pământ rămâne, căci noi toţi trebuie să ne ducem de aici. Dar unde ne ducem? Care e sălaşul nostru dicolo de moarte?".[1] *„Va fi mai bine ori mai rău dincolo? Va fi şi acolo soare ori va fi întunerec? Ori cum va fi, omul nu poate muri decât cu trupul, iar dincolo, unde nu sunt numai suflete, nu poate fi moarte".*[2]

Da „ţara noastră e acolo, unde ne găsim descătuşarea; unde sufletele noastre se desrobesc mai uşor de noi înşine; ocolo unde tot ce se află în jurul nostru se face ecoul a ceea ce avem mai bun în noi".[3]

Dar ca o mustrare, conştinţa îmi zise mai departe: O, dar toţi oameni fac mult rău şi tu asemeni, da, şi tu ai făcut mult rău. Vai ţie!

Mi-am adus atunci aminte de multe nedreptăţi ce am făcut altora şi cugetul mă mustra pentru ele în chip neobicinuit, şi când toate din jur se părea că se prăbuşesc în întunerec, pe o rază ce venea de dincolo de marginile firii, ca un murmur se auzea cuvântul; „Fiii mei, acestea vi-le spun vouă, ca să nu mai păcătuiţi. Iar dacă va păcătui cineva, să ştie că avem mângâitor către Tatăl pe Iisus Hristos cel drept. El este jertfă de curăţie pentru păcatele noastre, şi nu numai pentru ale noastre ci pentru ale lumii întregi".[4]

Ca un suspin sa ridicat atunci spre ceruri cântecul inimi mele, împreunat cu al întregii făpturi, aducând slavoslovie Ziditorului a toate, zicând:

„Ia aminte cerule şi voi grăi, şi auzi pământule graiurile gurii mele; daţi slavă Dumnezeului nostru",[5] *căci el a zis şi toate s'au făcut, El a poruncit şi toate s'au zidit".*[6]

[1]) După: „Istoria religiunilor lumi" I. Maliol.
[2]) V. Pârvan
[3]) Elisabeta Goudge.
[4]) I. Ioan 2; I, 2.
[5]) Deutoranom 32; 1, 3.
[6]) Ps. 148; 5.

Protos. IUSTINIAN CHIRA

CRONICA EVENIMENTELOR

INTERNE

Secerişul care a început demult în toată ţara este în cele mai multe părţi terminat. Treeratul este în toiu. Odată cu acestă lucrare gospodarii au început şi desmiriştirea.

In judeţul Cluj s'a secerat 78% din totalul păioaselor şi s'a desmiristit până acum 13%.

Au fost treerate 2615 ha grâu, 230 ha secară şi 257 ha orz.

Intrecerile în muncă. Cu prilejul apropierii zilei de 23 August, s'au început noui întreceri în muncă între diferite echipe. In multe părţi, datorită acestor întreceri producţia a crescut atât de mult încât s'a îndeplinit de pe acum Planul de Stat pentru întreg anul 1949 şi se lucrează în contul anului 1950.

Buletinele de Biroul Populaţiei cari erau până acum foarte felurite, după judeţe şi chiar după localităţi vor fi preschimbate şi se vor elibera altele noui, uniforme pentru întreaga ţară. In multe localităţi această operaţie s'a şi început.

EXTERNE

Festivalul Mondial al Tineretului şi al Studenţilor dela Budapesta. In ziua de 14 August s'a deschis la Budapesta Festivalul Mondial al Tineretului şi Studenţilor. Marea serbare a avut loc pe stadionul dela Budapesta. Au participat delegaţii ale tineretului din 32 de ţări democrate. Festivalul dela Budapesta constitue o nouă şi puternică manifestaţie a solidarităţii tineretului de pretutindenea în lupta pentru menţinerea păcii.

In Grecia. Luptele continuă în ultima vreme cu mai multă intensitate. Toate atacurile au fost însă respinse de armata democrată elenă, care a provocat inamicului mari pierderi.

In China. Luptele de eliberare ale armatelor populare continuă. Au fost eliberate numeroase oraşe, printre cari şi Pencih, ultimul punct de sprijin din provincia Yenan.

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 5473/1949

CIRCULARĂ

Aducem la cunoştinţa Cucernicei preoţimi, că vechea „Casa de Economii, Ajutor şi credit a Clerului Ortodox român s'a transformat în „Fondul de credit şi ajutor pentru clerul ortodox român" şi funcţionează pe lângă Patriarhia română conform art. 159 litera C. Bucureşti III, Str. Maria Rosetti Nr. 63.

„Reţinerile, ce se fac preoţilor ortodocşi români la plata salariilor lor, în sumă de 200 lei pe lună, reprezintă pentru 150 lei cotizaţia la Fondul de credit iar pentru 50 lei contribuţia la secţia de ajutor mutual pentru caz de deces.

Cotizaţia de membru la fondul de credit deschide drept la împrumuturi până la 6 ori salariul lunar al preotului, cu procente de 7% pe an şi cu rambursare în rate lunare în termen de cel mult 24 luni.

Contribuţia la secţia de ajutor mutual caz deces face ca la caz de moartea preotului, văduva ori urmaşii săi direcţi să primească un ajutor de 30.000 lei. în timp ce dacă moare soţia, preotul primeşte ajutor 15.000 lei".

In caz de deces a unui membru urmaşii vor înainta „Fondului de credit o cerere la care se va anexa extrasul de deces. In care se va specifica şi Nr. C. E. C.-ului preotului. Acest fond de ajutorare nu are nimic comun cu cel al Eparhiei noastre.

Cluj, la 13 August 1949

NICOLAE Episcop — Prot. *P. Şendrea* Şeful Serviciului

Nr. 5492/1949

Circulară

Aducem la cunoştinţa Cucernicilor Preoţi formularele de jurământ pe care trebuie să le depună:

1. Membrii consiliilor parohiale în faţa preotului-paroh.

2. Epitropii parohiali în faţa consiliului parohial.

FORMULAR
DE JURĂMÂNT PENTRU

A). Membrii Consiliilor parohiale;

JURĂMÂNT
In numele Sfintei Treimi

Eu ..... ales în demnitatea de membru în Consiliul parohial bisericii parohiale cu hramul ..... din comuna ..... judeţul ..... eparhia ..... jur înaintea lui Dumnezeu şi pe conştiinţa mea, că voiu îndeplini obligaţiunile mele de consilier parohial cu cea mai deplină conştiinciozitate, respectând toate legile şi regulamentele bisericeşti din Patriarhia română.

Aşa să-mi ajute Dumnezeu.
Semnătura

B). Epitropii parohiali;

JURĂMÂNT
In numele Sfintei Treimi

Eu ..... ales şi întărit în funcţiunea de epitrop al bisericii parohiei cu hramul ..... din comuna ..... judeţul ..... eparhia ..... jur înaintea lui Dumnezeu şi pe conştiinţa mea, că voiu îndeplini obligaţiunile mele de epitrop bisericesc cu cea mai deplină conştiinciozitate, administrând cu cea mai desăvârşită cinste averea mişcătoare şi nemişcătoare a întregei parohii şi lucrând cu toată râvna pentru păstrarea şi sporirea ei, voiu respecta toate legile şi regulamentele bisericeşti precum şi toate ordinele şi dispoziţiunile autorităţilor superioare bisericeşti din Patriarhia română.

Aşa să-mi ajute Dumnezeu
Semnătura

C. Preoţi într'o şedinţă solemnă a consiliului parohial vor lua jurământul membrilor, raportând despre aceasta în termen de 15 zile.

Formularul de jurământ va fi semnat de fiecare membru.

Cluj, la 13 August 1949.

NICOLAE Episcop — *Pr. I. Ruşdea* Şeful Serviciului

Nr. 5074/1949

Comunicat

In legătură cu Decretul Nr. 177, pentru regimul general al Cultelor religioase din 4 August 1948, se comunică din nou spre ştire şi executare tuturor conducătorilor de Oficii parohiale din Eparhia Clujului următoarele:

– Trecerile dela un cult la altul precum şi părăsirea unui cult, se fac prin declaraţie la primărie. Declaraţia poate fi făcută de o persoană sau de un grup de persoane, având însă a fi semnată aceasta de fiecare persoană în parte şi ea trebuie să arate cultul pe care-l părăseşte persoana respectivă şi cel la care trece. Primăria va comunica aceasta declaraţie cultului părăsit şi ea va elibera, la cerere, dovadă despre depunerea declaraţiei, spre a se folosi de ea cel ce a făcut-o pentru a cere înscrierea la cultul care voeşte a trece, fără de care dovadă el nu poate fi trecut între membrii altui cult..

In virtutea art. 57 din Legea pentru regimul general al cultelor, conducătorii oficiilor parohiale dela parohiile în cari s'au făcut treceri la alte culte, de peste 10% din numărul credincioşilor ce aparţineau unui alt cult din comuna respectivă la 1 August 1948, vor cere Judecătoriei Populare a locului ca să dispună stămutarea patrimoniului cultului părăsit la parohia ortodoxă în proporţie cu numărul celor trecuţi, dacă ei sunt sub 50%. Iar dacă au trecut peste 50%, atunci vor cere ca să li se predea biserica, toate edificiile anexe, precum şi cota proporţională cu cei trecuţi, din patrimoniu. Dacă au treaut 75% se va cere Judecătoriei Populare ca întreaga avere să se strămute în patrimoniul comunităţii ortodoxe, urmând ca ea să stabilească şi dreptul la despăgubire pentru cultul părăsit. Când trecerile se fac în grupe, pentru stabilirea proporţionalităţii între credincioşii trecuţi şi cei rămaşi, se va ţine seamă, numai de numărul capilor de familie.

Orice cerere la Judecătoria Populară va fi prevăzută cu declaraţia eliberată de Primărie care să ateste numărul trecerilor din parohie precum si procentajul celor trecuţi.

Consiliul Eparhial.

Comunicat

Atragem atenţia Cucernicilor Preoţi că în baza dispoziţiunilor mai noui, sesiile parohiale – adică cele ce sunt pentru preot, şi nu sunt predate la Stat – rămân şi le cultivă preotul personal, predând cota cuvenită, ca ori ce cetăţean. Sesiile bisericeşti însă se predau.

Cluj, la 29 Iulie 1949.

Din încredinţarea P. Sf. Episcop

V. Bogdan consilier — *Prot. I. Ruşdea* Şeful Serviciului

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj

Babeş-Bolyai University Library Cluj